

Sergio Vila-Sanjuán ens acosta a 'El jove Porcel' la gènesi del jove escriptor mallorquí en el context de la Barcelona dels seixanta

Porcel sempre jove

David Castillo
BARCELONA

La majoria dels escriptors passen una quarantena després de la mort—també durant grans períodes de la seva vida—que només se supera si el temps rescata alguns dels seus títols. Els lectors fidels de Baltasar Porcel enyorem l'ambició i força de les seves novel·les, com ara *Cavalls cap a la fosca*, *Les primaveres i les tardors* o l'extraordinària *L'emperador o l'ull del vent*, que fa vint anys ens va fer cavalcar i visitar els desastres de les guerres napoleòniques. Dotze anys després de la seva desaparició, el periodista i narrador Sergio Vila-Sanjuán el rescata a *El jove Porcel* (Edicions 62), subtítolada *Una ascensió literària a la Barcelona dels anys seixanta*. És un assaig biogràfic ben documentat, amb un grapat de fotografies familiars i de referències, que fan la lectura encara més agradable. Quan li pregunto a Vila-Sanjuán sobre la invisió de Porcel, no dubta: "Amb Porcel està passant una mica el que passa amb gairebé tots els grans escriptors, que després de la seva mort passen una etapa de purgatori. Si és el cas, a més, hi ha un tema de sintonia amb l'època. Ell és un escriptor format en els anys de l'existencialisme, la seva obra aborda les grans preguntes de l'ésser humà: la vida i la mort, la lluita per l'existència, mentre que l'època actual és líquida i relativista, suposadament va per una altra banda. Però els seus són valors que reapareixen cíclicament. I, al costat del valor objectiu de la seva prosa, Porcel va ser un dels primers autors peninsulars amb una visió global: mentre altres escriptors se circumscriuen a les referències culturals europees, ell també recorre Àfrica, viatja pel Pacífic i s'impregna de la cultura xinesa. La seva obra conté elements de valor per mantenir-se viva i reapareix amb força en les

Baltasar Porcel i Sergio Vila-Sanjuán, esmorçant a la casa mallorquina de Sant Telm ■ JOSÉ MARÍA ALGUERSUARI

pròximes dècades."

La iniciació de l'escriptor mallorquí capta el protagonisme del llibre. I no ho és per casualitat: "El període del 1960 al 1973 és el més desconegut i alhora més literari. La seva trajectòria en aquests anys és com una d'aquestes novel·les franceses del segle XIX, de Balzac, Stendhal o de Dumas, que tant li agra-

"Porcel combina coneixements diferents, clàssics i moderns. És el nostre Tom Wolfe"

daven. Porcel ve de Palma a Barcelona sense diners i embarcat en un amor clandestí, s'obre pas a la ciutat, aconsegueix que figures molt influents l'apadrinin, també es fa algun enemic. A la fi de la dècada ha aconseguit consagrar-se com a escriptor de referència, a Catalunya i a Espanya, i troba un nou amor, que serà el definitiu. Es tanca el cicle."

Vila-Sanjuán sintetitza que Porcel, encara que és autodidacte, posseïx una cultura clàssica àmplia, des dels presocràtics que tant li agradava citar a Chateaubriand o Tolstoi. Però alhora, en el pla literari, està atent a totes les novetats que li arriben: del boom sud-americà, en plena efervescència, a la novel·la policíaca: "No oblidem que treballa a Planeta. En el camp social, és un bon analista de la situació catalana del moment i dels dilemes dels anys del final del franquisme, coneix a tothom en aquest àmbit. Alhora assisteix com a testimoni directe als canvis que s'estan produint en el món. Combina coneixements diferents, l'atenció al més clàssic i al més modern, i això fa d'ella una firma cotitzada. Com a periodista crea una forma nova de fer entrevistes documentades i treballades i alhora incorpora en la seva estructura elements narratius i teatrals. És el nostre Tom Wolfe."

Resulta rellevant el context dels revolucionaris seixanta en la gènesi de l'autor. Vila-Sanjuán considera que és apassionant

veure com es capbussa en el remolí dels seixanta: "Hi ha una imatge impagable que recullo en el llibre: és amb Castellet a París veient el musical *Hair*; al final de l'obra els intèrprets conviden els espectadors a sumar-se a ells, nus, i l'últim que veu Castellet abans de sortir corrent és Porcel lllevant-se els pantalons dirigint-se entusiasmat a l'escenari. Eseriu sobre els *hippies* d'Eivissa, es desplaça a la Nova York dels Black Panthers i a la Califòrnia de la contracultura. I com a colofó, després de llargues gestions, viatja diverses setmanes a la Xina de la revolució cultural i es fa maoista, encara que després se'n distanciarà."

La vessant literària i la periodística conflueixen sota la influència dels que considera els seus mestres, Villalonga, Cela i Pla, a més de la seva primera dona, l'escriptora Concha Alós: "Porcel confessa que ha après de Josep Pla a reciclar materials. Temes d'un llibre cobren nova vida en un altre llibre diferent. El seu periodisme té una base literària, i la seva narrativa incorpora ele-

ments històrics i de crònica. *Difunts sota els ametllers en flor*, que és la seva obra de consagració, amb què obté el premi Josep Pla el 1970, incorpora articles costumistes i expressio-nistes sobre la vida a Andratx que havia anat publicant a *La Vanguardia*. Porcel té, entre els 20 i els 30 anys, dues figures tutelars principals. Llorenç Villalonga ho és des del 1958 fins al 1964, quan es produeix una crisi perquè li critica *La llum i el cala Llamp*. I aquest mateix any s'aproxima a Pla, amb qui mantindrà una relació intensa fins al 1968. La influència de les dues figures marca decisivament Porcel. Cal dir que ell s'impregna de tots dos, però també els ajuda a consolidar els seus respectius prestigis. Hi ha altres personatges que en aquesta època resulten decisius per a la seva trajectòria: Joan Triadú, que l'acull a l'arribar a Barcelona; l'editor Lara, el periodista Horaci Sáenz Guerrero, el crític Joaquim Molas... El jove Porcel exerceix un efecte magnètic sobre tots ells, homes molt diferents que li donen suport decisivament." ■

Crítica teatre

Jordi Bordes

Cerebral

La malaltia

Dirigió: Juan Carlos Martel
Dramatúrgia: Ingrid Guardiola
Teatre Lliure Montjuïc, dissabte 6 de març (fins a l'11 d'abril)

Juan Carlos Martel proposa donar veu als joves a través d'un espectacle que parteix d'*El mal de la joventut* de Brückner. La peça s'ha fet a partir de joves actors (menors de 30 anys). Això permet sumar l'experiència testimonial i també disposar d'una àmplia temporada de cinc setmanes, a diferència dels seus dos anteriors docudrames amb sensosostre (*Sis personatges*) i àvies (*Càsting Giulietta*). En la mirada s'hi ha anat afegint altres referències que qüestionen com superar la joventut i arribar a una maduresa, sense aburgesar-se. I evitant el suïcidi. Però aquesta referència tan romàntica, a la qual Brückner va aferrar-s'hi per expressar la incertesa d'una joventut d'entreguerres, acaba sent cerebral, racional: massa dita i poc viscuda. I aquest és un llast que supera la veu dels joves del segle XXI.

Les capes de lectures es van superposant a través de pantalles que reproduïen detalls d'una posada en escena per Jordi Mesalles, els anys vuitanta, i de primers plans de l'escena. Hi ha una quantitat ingent de material que s'aboca quasi amuntegat, en un excés marca del romanticisme més extrem. Però, tot i la notable qualitat de les actuacions dels intèrprets (un dels atractius de la peça, sens dubte), costa que traspassi a la platea. En realitat, el director fa un pas més que els anteriors docudrames. Perquè entén que, des de la Covid, la funció en directe del teatre es completaria amb càpsules de vídeo.

A l'Antic Teatre una peça molt més intuïtiva, *Cry babies*, fa una fiblada més punyent des del joc, agafant el testimoni de *Paisajes para no colorear*. Les de The Followers clamen: "Creeu monstres per després queixar-vos que destrueixen les nostres ciutats." Foto nítida avui de la reacció al carrer. ■